

Николай Райнов

В царството на
мълчаливите
Арменска приказка

В едно далечно царство управлявал цар, който не обичал бърбурци. Яви ли се пред него човек, който гледа с дълги и хубави речи да го убеди, той заповядвал да го изпъдят. Харесвали му се само ония, които умеят с две-три думи да кажат, каквото трябва.

Един ден царят, заобиколен от своите съветници и царедворци, седял на престола си да обсъжда държавните работи. Съобщили му, че е дошъл посланик от съседния цар. Тия двама царе се не обичали твърде – и оня гледал за нищо и никакво да се скара с тоя, за да му обяви война и да му превземе царството.

Страната, отдето идел посланикът, била особена. Там хората били още по-мълчаливи. Толкова им било неприятно да говорят, че се разговаряли с ръце като неми. За най-умен се смятал оня, който може със знак да каже на другите що иска и да разбере по техните знакове що искат те.

Посланикът влязъл, поклонил се на царя и начертал – без да каже ни дума – една окръжност около престола. После си изул чехлите и седнал на дивана, право пред царя, като си кръстосал нозете. С тоя знак той казал, каквото имало да каже – и сега очаквал отговор.

Царят не разбрал що значи това колело около престола. Той запитал с поглед, а после и шепнешком великия везир, съветниците, царедворците, пълководците.

Никой не бил разбрал знака.

Царят се ядосал много. Как тъй – да се не намери между съветниците му ни един умен човек да му обясни що иска да рече посланикът? Какъв позор за царството му! Той би навярно креснал, та би разтърсил двореца – ако не беше оня чужденец, който продължавал да го гледа мълчаливо и да чака отговор.

Най-после, като си извъртял заканително светналите очи, царят заповядал с нисък глас на великия везир да прати по града хора – да му доведат най-умните мъже, които знаят. Ако се не намери някой да обясни знака, направен от посланика, той се закарнал да отсече главите на всички съветници.

Додето пратениците вървели от къща на къща да търсят най-големия умник, царят и посланикът пиели кафе и се гледали един друг, без да си кажат дума. Царят се преструвал, че мисли, но му било много стеснително. А на тия около него било още по-зле: на великия везир идело да потъне подземи от срам, а съветниците треперели от страх.

Само посланикът бил доволен и спокоен. Той си пиел кафето и мълчел.

Царските пратеници вървели из града двама по двама. Двамина от тях знаели, че в една махала живее някакъв учител, много умен човек. Влезли в къщата, която им посочили, но не намерили никого. В стаята видели люлка, дето спяло дете. Люлката се люлеела, макар че се не виждало никой да я люлее. Качили се на плоския покрив. Там имало мокро жито, разпиляно да съхне. Дълга тръстикова пръчка, забита в средата, се люлеела – да плаши врабците, да не би да изкълват зърната. Но и тая пръчка не клател никой, а и вятър нямало.

Царските пратеници се зачудили. Излезли в двора. Там видели една бабичка, която чистела боб. Като я запитали, узнали, че учителят отдавна не живее там. В къщата живеел тъкач, син на бабата. Той работел в стаята до улицата, а жена му била излязла на пазар.

Те влезли в тъкачницата – да разберат какви са чудесиите, що били видели. Тъкачът работел на своя стан: бързал да свърши платното.

Когато го разпитали, узнали, че той е завързал по един канап на двете подлоги, върху които натиска с краката си, когато тъче. Единият канап бил съединен с люлката в стаята, а другият – с тръстиката на покрива. Натисне ли едната подлога, люшне се люлката, натисне ли другата, позаклати се пръчката.

Двамата пратеници се спогледали, сякаш искали да кажат:

„Умен е тоя тъкач. Тъкмо такъв човек ни трябва.“

И те му казали, че е дошъл посланик, който начертал колело около престола на царя, и че никой не можел да разбере що значи то.

– Ела в двореца – рекли му те. – Ако отгатнеш що значи колелото, царят ще те награди богато.

Тъкачът помислил малко, па се навел, та взел от прозореца два ашика, с които си играело момчето му, когато се върне от училище. На излизане видял, че от двора идва едно пиле. Вратата на тъкачницата зеела – то влязло да кълве. Той го хванал, погалил го, па го пхнал в пояса си и тръгнал след пратениците.

Като влязъл в престолния чертог, тъкачът се поклонил на царя, па се обърнал към посланика, без да каже дума. Оня го погледнал, а сетне посочил царя и съветниците му. Тъкачът показал с пръст към прозореца, а след това посочил себе си. После се навел, сложил пред посланика двата ашика и го загледал спокойно в лицето.

Чужденецът се изненадал и дори малко се докачил. Той се замислил, па току бръкнал в джоба си, извадил шъпа просо и го пръснал по пода.

Тъкачът се усмихнал.

Той извадил от пояса си пилето и го пуснал. То изкълвало просото. Тогава посланикът станал, обул си чехлите, поклонил се на царя и си отишъл.

Още щом напуснал посланикът чертога, царят слязъл от престола си и се приближил до тъкача. Всички съветници, царедворци и пълководци наобиколили занаятчията и го запитали какво значат движенията, които са си разменили с посланика.

Тъкачът отвърнал спокойно:

– Той е начертал окръжност. Искал е да каже: „Ако нашият цар ви нападне и обгради столнината с войска, що ще сторите? Ще ли му се предадете, или ще се браните?“ А когато влязох аз, той посочи царя и вас. Искаше да рече: „Нито царят можа да разбере, що му казвам, нито тия около него.“ Но аз посочих към прозореца, а после – към себе си. С това движение му рекох: „Не царят и придворните, а народът трябва да ти отговори. Аз съм човек от народа – аз ще ти отговоря.“ После хвърлих пред него ашиците. Това значеше: „Вие сте пред нас като деца.“

– Наистина – рекъл усмихнато царят. – И ние сме играли на ашици, когато сме били малки. После?

– После – продължил тъкачът – той пръсна шъпа просо по пода, с което искаше да рече: „Нашите войници са безбройни.“ Но аз пуснах пилето да изкълве зърната. То значеше: „Само един наш може да избие стотина ваши.“

Царят бил толкова възхитен от мъдростта на тъкача, че пожелал да го назначи велик везир. Всички признали, че тоя умен занаятчия е спасил царството, защото видели как си отива посланикът, без да заплашва царя. Той ще да е разбрал, че с хора, които умеят да му отговарят по такъв начин, по-добре е да не се воюва, защото ще смогнат да се бранят както трябва.

Ала тъкачът не приел да стане велик везир.

– Аз съм си тъкачи ще си остана тъкач – рекъл той на царя. – Не е за мене да везирувам, ти имаш други хора за тая работа.

Тогава царят го наградил богато и го изпратил. Но преди да си отиде в тъкачницата, занаятчията се обърнал към него и му казал:

– Само за едно те моля, царю честити. Недей забравя, че и между народа има люде, способни да разберат онова, що не може да проумее великият везир.

КРАЙ

© Николай Райнов

Сканиране, разпознаване и редакция: unicode, 2008

Публикация:

Николай Райнов. Приказки от цял свят

Второ издание

Съставителство и редакция: Богомил Райнов

Литературна група V. Тематичен номер 2587

Редактор на издателството ЛИЛИЯ ИЛИЕВА

Художник ЛЮБЕН ЗИДАРОВ

Художник-редактор ВАСИЛ ЙОНЧЕВ

Макет и технически редактор ТОМА СТАНКУЛОВ

Коректор НАТАЛИЯ КАЦАРОВА

Дадена за набор 18. III. 1972 г. Подписана за печат 30. IX. 1972 г. Излязла от печат 20.

XII. 1974 г. Формат 58×84/18 Печатни коли 44,50. Издателски коли 36,93. Тираж

50,125. Цена 3,60 лв.

Издателство „Народна култура“ – София, 1974

ДПК „Димитър Благоев“ – София

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/4873>]